

Γκράφιτι, Media και αποστειρωμένη αισθητική

Το παρόν κείμενο δεν έχει σκοπό να αποφασίσει ή να σχολιάσει την αισθητική του πολυσυζητημένου γκράφιτι στο πολυτεχνείο, αλλά να θέσει κάποιους προβληματισμούς ως προς τη σκοπιμότητα του μιντιακού παροξυσμού που προκάλεσε. Να ξεκαθαρίσουμε ότι δεν θεωρούμε ότι αποτελεί μια "συνειδητή" πολιτική πράξη αλλά εκ του αποτελέσματος ανέδειξε τα αντιδραστικά αντανακλαστικά των "Αθενίστας". Το κακάσχημο μαύρο γκράφιτι που στοίχειωνε το πολυτεχνείο(sic) έσπευσε ταχύτατα να καθарίσει ο δήμος θέλοντας να παίξει το επικοινωνιακό παιχνίδι του καλού δήμου δίπλα στον πολίτη (όπως άλλωστε και η νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ βλ. Ο μπάτσος της γειτονιάς σας).

Ένα από τα κυρίαρχα επιχειρήματα κατά του γκράφιτι ήταν ότι το πολυτεχνείο αποτελεί μνημείο και σύμβολο της σύγχρονης Ελληνικής ιστορίας. Το επιχείρημα αυτό θα μπορούσαμε να το εντάξουμε και στη συνολική προσπάθεια ανάπλασης του κέντρου της Αθήνας (rethink Athens) του οποίου στόχος είναι η μετατροπή του κέντρου σε ένα μουσειακό έκθεμα αφιλόξενο προς τους πολίτες¹ (βλ. παλαιότερο κείμενο μας don't visit greece). Εν αντιθέσει κτήρια ιστορικής ή αρχιτεκτονικής σημασίας όπως τα προσφυγικά στην Λ. Αλεξάνδρας ή ο Αίολος στο λόφο Στρέφη, αφήνονται στη μοίρα τους να καταρρεύσουν σιγά σιγά ή αντικαθίστανται από γιγαντιαίες πολυκατοικίες-υπνωτήρια, εμπορικά κέντρα που αποξενώνουν τον/την πολίτη τόσο από την κατοικία του/της όσο και την πόλη του/της. Εδώ η ιστορικότητα των προσφυγικών, δεν εμποδίζει τον δήμο Αθηνών να επιθυμεί την κατεδάφιση τους. Αυτού του είδους κτήρια και μια τέτοια φορμαλιστική πολεοδομία λειτουργούν απαγορευτικά για τον/την πολίτη που επιθυμεί να επέμβει στη διαμόρφωση του χώρου του/της και της πόλης. "Το μεγάλο συγκρότημα, όπως θα έλεγαν μερικοί

1

¹ Στο παρόν κείμενο ως πολίτη δεν εννοούμε σε καμιά των περιπτώσεων ΕΚΕΙΝΟΝ τον πολίτη που περιγράφει η χάρτα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ούτε βέβαια ΕΚΕΙΝΟΝ που περιγράφει ο αριστερός Harvey. Θεωρήσαμε απλά ότι ο όρος μας λύνει τα χέρια σε ό,τι αφορά την περιγραφή εκείν@v που κατοικούν σε ένα τόπο και συνδέονται μαζί του, με εργασιακές (ή μη-εργασιακές) κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις, χωρίς να υπονοούμε ωστόσο ότι αυτ@ είναι ή πρέπει να απαντάται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες (όπως αυτές περιγράφονται από το αστικό δίκαιο και τους). Ο όρος χρησιμοποιείται περισσότερο ερμηνευτικά παρά δεοντολογικά. Κατά κάποιο τρόπο αυτό που ο Henry Lefebvre έλεγε : <<αυτοί που επιλέγουν την καθημερινότητα τους στην πόλη, με το να ζουν και να παράγουν χώρο, είναι αυτοί που έχουν το "νόμιμο" δικαίωμα στην πόλη>>

φιλόσοφοι, πραγματώνει την έννοια της κατοικίας αποκλείοντας το “ κατοικείν ”-την πλαστικότητα δηλαδή του χώρου, τη διάπλαση αυτού του χώρου, την προσαρμογή του από ομάδες ή άτομα στις συνθήκες ύπαρξής τους.”(Δικαίωμα στην πόλη Henry Lefebvre)

Το πολυτεχνείο λοιπόν όπως και το κέντρο της Αθήνας δεν είναι ένας άψυχος χώρος για να μπει στη φορμόλη, αποτελεί χώρο πολιτικής, κοινωνικής έκφρασης και ζύμωσης. Εν τέλει αυτό που ενοχλεί είναι η παρέμβαση στην αστική κανονικότητα και στην αποστείρωση που προσπαθεί να επιβληθεί στο κέντρο. Άλλωστε το γκράφιτι αποτελεί μέσο επανοικειοποίησης της πόλης μας(όπως και οι καταλήψεις και άλλοι ελεύθεροι χώροι που στεγάζει το πολυτεχνείο) και μια έμπρακτη πράξη αντιτιθέμενη στην κυρίαρχη, επιβαλλόμενη αισθητική.

Ακολουθούν μερικά δείγματα καλαισθησίας:

Με τον όρο «επιβαλλόμενη αισθητική», θεωρούμε τόσο την "καθαρισμό" τοίχων από γκράφιτι, δρόμων από τοξικομανείς, μεταναστών ή οροθετικών χυμικών που επιβάλλεται από την εκάστοτε αρχή, όσο και τη διάχυτη εναλλακτική κουλτούρα ΜΚΟ, free-press και λοιπών χιπστεράδων. Εν αντιθέσει με το γκράφιτι στο πολυτεχνείο, τα γκράφιτι στο τείχος του Βερολίνου (Ναι αυτό που γκρεμίστηκε το 1989) αποτελεί σημείο καλλιτεχνικής αναφοράς κάθε φιλελέ τουρίστα που σέβεται τον εαυτό του. Τουριστικά τουρ στο "underground" Βερολίνο, στο τείχος και σε καταλήψεις εμπορευματοποιούν τη street art και τους αυτοοργανωμένους χώρους και ως αποτέλεσμα καταφέρνουν την αφομοίωσή τους καταργώντας

την “επικινδυνότητά” τους. Συμπεραίνοντας, ακολουθώντας τα Ευρωπαϊκά πρότυπα, το γκράφιτι δεν ενοχλεί και δεν θα ενοχλούσε κανένα στην περίπτωση μας αν ήταν ελεγχόμενο.

Πράγματι το γκράφιτι και η street art (το συγκεκριμένο αλλά και γενικότερα το παράνομο) φαίνεται να ενοχλεί για 2 ακόμη λόγους: αφενός μεν προσβάλλει άμεσα και έμμεσα την ιδιοκτησία και αφετέρου την νομιμότητα. Το γκράφιτι και γενικότερα η street art είναι κατά κάποιο τρόπο –και σύμφωνα με την κατεστημένη ηθική– σαν να βγάζουν γλώσσα σε κάθε νομική ή νομιμοφανή συμπεριφορά. Είναι με άλλα λόγια μια προφανής, έλλειψη ενδιαφέροντος για οτιδήποτε νομικό ή ιδιοκτησιακό. Εκεί άλλωστε κρύβεται η μαγεία και η επικινδυνότητά του, με την επανοικειοποίηση χώρων, τειχών και κάθε είδους ιδιωτικού ή δημόσιου πεδίου που του στερείται (συμβολικά μιλώντας). Και κάπου εδώ εισέρχεται στη συζήτηση η καθόλου συμβολική καταστολή.

Σε όλο αυτό το παραλήρημα που ξέσπασε με αφορμή το γκράφιτι βασίστηκε το αίτημα για περισσότερη αστυνόμευση στα Εξάρχεια όσο και η ανάδειξη της έλλειψης φύλαξης του πολυτεχνείου. Το αίτημα αυτό εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο αστυνομοκρατίας και επιτήρησης των γειτονιών της Αθήνας αλλά και ειδικότερα των Εξαρχείων. Μετά λοιπόν την μερική απομάκρυνση των κλουβών περιμετρικά των Εξαρχείων, εισάγεται ο νέος μπάτσος της γειτονιάς σας, ο οποίος θα παρέχει ασφάλεια, σιγουριά αλλά από ότι φαίνεται θα συμβάλει και στη διατήρηση της κόσμιας αισθητικής.(<https://www.youtube.com/watch?v=hFle7jUEMoA>)(sic) Από την άλλη οι δηλώσεις του πρώττανη Ι. Γκόλια για έλλειψη φύλαξης του πολυτεχνείου(μετά την πριν από 1 χρόνο απόλυση της μεγαλύτερης μερίδας των φυλάκων) αφήνουν περιθώρια εισαγωγής εταιριών security στις σχολές.

Στα ίδια πλαίσια και για τους ίδιους λόγους δεν μας εξέπληξαν ιδιαίτερα και οι δηλώσεις περί «ελλείμματος αγωγής και πολιτισμού, καθώς πρόκειται για ένα μνημείο» του ιδίου. Ωστόσο μας προβλημάτισε. Για την ακρίβεια ο αγαπημένος κύριος πρώττανης, μας έκανε τελικά να αναρωτηθούμε: ποιά είναι η αγωγή και ο πολιτισμός που δεν έχουμε²; Από ποιόν ορίζεται η “πρέπουσα” αγωγή και για ποιο λόγο εν τέλει; Υποπτευόμαστε όμως ότι η

² με τη χρήση του α’ πληθυντικού εδώ δεν εννοούμε βέβαια ότι εμείς οι ίδιοι βρισκόμαστε πίσω από το χτύπημα του γράφιτι, αλλά ότι ταυτιζόμαστε με την ίδια την κίνηση του, ως αντίδραση στην κυρίαρχη αισθητική και σαπίλα. Υπονούμε δηλαδή 2 εμείς, ένα εμείς ως συλλογικότητα το ψαλίδι και ένα γενικότερο εμείς ως κομμάτι της αγωνιζόμενης από τα κάτω κοινωνίας.

καλή αγωγή εννοεί ο κ. Γκόλιας είναι ο πολιτισμός της νομιμοφροσύνης και του πουριτανικού καθώς πρέπει η οποία εξυπηρετεί την μη-απόκλιση των πολιτών από την κανονικότητα. Η αγωγή της "ανάπτυξης" του gentrification, των αμισθή πρακτικών, των σεκιούριτι των απολύσεων και της λαμογιάς. Είναι ακριβώς η αγωγή των τελευταίας τεχνολογίας ερευνητικά προγράμματα poseidon και jason³.

Αν λοιπόν αυτή είναι η αγωγή μας: τότε ας μας επιτρέψετε λιγη αυθάδεια γιατί: ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η ΑΓΩΓΗ ΜΑΣ ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ. Είτε με καταλήψεις είτε με διαδηλώσεις είτε με αυτοοργανωμένες συναυλίες και δρώμενα είτε απλά με την επιβαλλόμενη αισθητική μας: ΘΑ ΠΕΡΝΟΥΜΕ ΠΙΣΩ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΝΗΚΕΙ.

την πόλη μας

τις ζωές μας.